

PARYS, den 19. November.

Eden is het proces tegen het dagblad de *Constitutionnel* begonnen, hetwelk de procureur-generaal bij het koninklijke gerechtshof te Parijs heeft geëischt, dat gedurende eene maand zou worden geschorst, uit hoofde van aanranding der godsdienst van staat, in een aantal artikels, onder welke er zijn, waarin men zich zelfs gunstig over het protestantisme uitlaat, dat de heer procureur-generaal verklaart even goed als godsdienst te zijn. De advocaat-generaal heeft voor het ministerie — Hij heeft de regtmaticheid van den eisch bewaerd; maar zich gunstiger over het protestantisme uitgelaten en hetzelfde weder onder de godsdiensten gerangschikt. Alle weldenkenden, van alle godsdiensten, zeide hij, hebben even als wij de aanvallen op de godsdienst van staat betreurd, de protestanten zelve zeggen tegen deze lieden: wie zijt gij, dat gij onze godsdienst te baat neemt? Gij behoort niet tot ons, laat ons vreedzaam leven in een land, waar wij beschermd worden; wie heeft u belast met eene proselijtenmakerij, welke wij verwerpen? Herneem uwe geveinsde vriendschap, want gij misleidt ons niet. — De advocaat *Dupin* zal over acht dagen voor het dagblad pleiten.

— Het Fransche gouvernement laat eene expeditie naar Nieuw-Guinea uitrusten, om dit belangrijke land te onderzoeken. De schout bij nacht *Rossel* is met het bevel daarover belast. Hij zal tevens nasporingen doen omtrent den beroemden, maar ongelukkigigen *la Perouse*, die, gelijk men thans als zeker stelt, in deze streken schipbreuk heeft geleden.

LONDEN, den 18. November.

De tijding van het sluiten des verdrags der onafhankelijkheid van Brazilië werd hier bijna gelijktijdig ontvangen met die der afzetting van den Spaanschen minister *Zea*. Beide gebeurtenissen kwamen niet onverwacht; Portugal, onder den invloed der vaste staatkunde van Engeland, den ouden bondgenoot van hetzelfde, is weder op den weg der scheepvaart, welke gedurende langen tijd aan dit land vreemd was. Spanje, tegenover, onder den schijnbaren invloed der weifelende staatkunde van Frankrijk, zinkt steeds meer in de barbaarschheid terug, en nog vele ministers zullen daar vallen, door het geweld eener ontaarde geestelijkheid.

In de erkenning van Brazilië, als eene bevriende natie, vindt Portugal derzelve wedergeboorte; reeds beginnen handel en scheepvaart levendig te worden; alle bezittingen verkrijgen eene hoogere waarde, en in de ontwikkeling der volkskracht ontvangt Portugal eene grootere en meer voordeelige schadeloosstelling, dan de millioenen, welke Brazilië had kunnen nitkeeren. Ook is nu waarschijnlijk de tijd niet ver meer af, dat *Johannes VI.* zijn koninklijk woord vervullen, en de staten van zijn rijk in eendragt en vertrouwen, tot welzijn van zijn land, vergaderen zal. — Dan zal het onderscheid met het naburige Spanje nog meer in 't oog vallen.

ENGELSCH PARLEMENTS-GEBRUIKEN.

(Naar de brieven over Engeland, van den baron *August von Stael*.)

De in het lagerhuis aangenomene bills worden, zoo als men weet, door eene deputatie aan het hoogerhuis overgebracht. Zoodra een dergelijke gezantschap van het lagerhuis aankondigd wordt, staat de lord-kanselier van zijne zitplaats op, en begeeft zich naar de balie, met eenen rood fluwelen met goud geborduurd zak in de hand, waarin de afgevaardigden van het lagerhuis de eerste der bills legt, welke alsdan door den kanselier naar zijne zitplaats wordt gebracht; daarna keert hij terug, om eene tweede, eene derde in ontvangst te nemen, en gaat zoo vele maken als er bills voorhanden zijn, zonder zich dezelve op eenmaal allen te laten overhandigen. Voor elken gang bekomt hij, wanneer de bill een plaatselijk of persoonlijk belang betreft, eene ontgelden van tien guinees, een regt, hetwelk een aanzienlijk gedeelte der emolumenten van zijnen post uitmaakt. Vrouwen mogen in geen geval de zittingen van het lagerhuis bijwonen; alleen maakt men ten opzichte der prinsessen van den bloede en der dames van haar geleide eene uitzondering op dezen regel. Buiten dergelijke zeldzame gevallen kan geene dame, dan als manspersoon verkleed, haren gemaal of broeder eene redevoering hooren doen. In het hoogerhuis is men niet zoo gestreng; men geeft haar somtijds verlos, achter de tapijten, waarmede de troon omhangen is, de zittingen te mogen bijwonen. Ik herinner mij zelfs een voorstel van wet, waarop de aansoeken van eenige dames van den eersten rang zoo veel invloed hadden, dat zij, onder het bijwonen der beraadslagingen, minder naar toehoorders geleken, dan naar generaals van het leger, die den strijd, waartoe zij het plan hadden beraamd, in oogenachouw namen. Dit was echter eene onregelmatigheid, waaruit men geene verdere gevolgen mag trekken; doch welke mij te merkwaardiger was, omdat ik dezelve volkomen onbestaanbaar met de staats-

zedes van Engeland moest beschouwen. Hetgeen als het meest karakteristiek kenmerk van een hedendaagsch redenaar in het parlement moet aangezien worden, is, dat men zich eenvoudig tot de daadzaken zelve bepaalt.

In de dagen, toen lord *Chatham* den scepter van het parlement voerde, en tot aan het begin van den Amerikaanschen oorlog, had de staatkundige welsprekendheid in Engeland veel van die, welke thans in Frankrijk heerscht. Aanhalingen uit *Locke* vindt men zeer veel in de toenmalige redevoeringen in het parlement, en men ziet daarbij dikwerf, hoe de geschillen uit het rijk der staatkunde, tot de hoogste grondbeginselen der zedekundige wijsbegeerte worden teruggebracht. Bij het volgende geslacht is de smaak veranderd, en ten tijde van *Pitt*, *For* en andere groote redenaars, die men thans nog den naam van het *Reuzengeslacht* geeft, ziet men den oratorischen geest des tijds zich steeds meer en meer verklaren tegen alle gezocht opzettingen der voordragt, alsmede tegen alle boven-natuurkundige bespiegelingen. De algemeene stemming was ten dezen opzichte reeds zoo beslissend, dat zelfs de bekwaamheden van *Burke* hierover niet konden zegevieren. Wanneer men den tegenwoordigen staat van het parlement, in dit opzigt, gadeslaat, dan zal men bevinden, dat het nevens eenige talenten, die de vergelijking met de grootste voorbeelden kunnen doorstaan, overvloed van juiste inzichten en praktische kunde bevat, welke hetzelfde over het geheel den voorrang boven alle vroegere beraadslagende vergaderingen geeft. Hetgeen de tegenwoordige beraadslagingen van het parlement hoogst belangwekkend maakt, is niet zoo zeer gelegen in den omvang en de hooge vlugt der gedachten, als wel in de mannelijke eenvoudigheid in de redevoeringen. Rustig en vervuld met het gevoel hunner zedelijke waarde, denken de redenaars er nimmer aan, eene zekere deftigheid aan te nemen; de toon der redevoering is nooit in het geringste gemaakt; de scherps is niet verbaanen, maar wordt gudslyc opgenomen; toespelingen op de nationale letterkunde of op meesterstukken van Rome en Athene geven ook aan op zich zelve onbelangrijke onderwerpen bevalligheid en kleur, en de aanhalingen uit de oudheid hebben, in eene vergadering, waarvan de medeleden de oude talen, tot in derzelve kleinste bijzonderheden, kennen, voltrakt niets van schoolvossarij.

ZWITSERLAND, den 16. November.

De vijf booswichten der bende van *Wendel*, die de heeren raadsleden *Pfiffer* en *Corragioni* beschuldigen van hen tot den moord van den ambman *Keller* te hebben aangespoord, geven voor, 20 fr. voor het plegen der daad ontvangen te hebben. Intusschen is de ambman niet eens van het zakuurwerk en de beurs, welke hij bij zich had, beroofd geworden; beide zijn daags na zijnen dood wedergevonden. Wijders herinnert men zich, dat de heer *Keller*, daags vóór zijnen dood, een doopsteest had bijgewoond; dat hij laat naar huis ging; dat de nacht zeer donker was en men hem vergeefs verzocht zich te doen lichten; dat zijne beide dochters hem verzelden, en dat deze, op eenigen afstand van de stad, wegens het smalle pad langs de Reuss, genoodzaakt waren zijne zijde te verlaten; dat de eene voor hem, en de andere achter hem ging, en dat zij afzonderlijk thuis kwamen, niet twijfelende of hun vader was er insgelijks. In die omstandigheden, zal men zich te regt verwonderen, dat eenige booswichten eener man van jaren als de heer *Keller* zouden hebben kunnen aanvallen, ombrengen en in de Reuss werpen, zonder dat deze weerstand geboden of hulp zou geroepen hebben, en van zijne dochters gehoord zijn. Voorts wordt in het proces-verbaal der lijkschouwing uitdrukkelijk vermeld, dat men geene sporen van geweld heeft ontdekt. En wat inzonderheid verdient opgemerkt te worden, de thans beschuldigde heer *Pfiffer* is een dergenen, die als buurman de meisjes, op derzelve aanzoek, heeft bijgestaan in de gedane nasporingen; terwijl hij, na het vinden des lijks, het proces-verbaal daarvan als magistraats-persoon heeft geteekend, en als vriend de grootste deelneming in het treurig voorval genomen te hebben.

De heeren *Pfiffer* en *Corragioni* zijn beide diep in de zestig jaren oud, en als deugdzaame lieden altijd zeer geacht geweest. Hoe te gelooven, dat zij schuldig zouden zijn aan het afschuwelijk bedrijf, dat hun door vijf booswichten wordt te laste gelegd? — Altes aandacht is op de ontwikkeling der zaak gevestigd.

ARNHEM, den 25. November.

Men verneemt dat de heer *von Sommerlatte*, kolonel, dezer dagen bij koninklijk besluit is benoemd tot plaatselijken commandant te Arnhem, en de heer *Paravicini*, gepensioneerd kolonel, tot plaatselijken commandant te Haarlem; terwijl de heer *Testas*, luitenant-kolonel, en thans werkzaam bij het departement van oorlog, benoemd is tot plaatselijken commandant te Deventer.

GRONINGEN, den 19. November.

Reeds voor lang bestond in dit gewest eene algemeene geestdrift voor de edele zaak der hoogst ongelukkige en beklagenswaardige Grieken! Reeds vroeg waren aller oogen gevestigd op hen, die, tijdens Nederlandsche bevrijding, voorgangeren waren, om het vreedzaam af te schudden op het gewest, van waar als middelpunt der eene nationale denkwijze de eerste wenken behooren gegeven te worden.

Met voorzet, met ongeduld verheid, met smaat verlangd, zoo laat aan de Nederlandsche natie gedaan, om eindelijk aan het te lang weerhouden gevoel den vrijen tongel te vieren, en met eene Nederlandsche overvloedigheid ter hulpe van het onderdrukte volk toe te suellen, werd met geestdrift aangenomen.

Op den eigen dag van de aankomst dezer heugelijke mare, werd een Heilig-Verbond binnen deze stad gesloten; door een aanzienlijk aantal mannen, die bij hunne betrekkingen in de maatschappij en hunnen invloed, met recht als de tolken mogen worden beschouwd van de algemeene stemming, en reeds den 18. dezer, heugelijken gedenk-dag van Nederlands verlossing, was eene gewestelijke commissie tot stand gebracht, welke met de leeraren der verscheidene godsdienstige gezindheden ten platten lande samen werkt, en in de stad, door rond te brengen bijetten van inschrijving, mitgaders door eene geslotenere bus, gelegenheid zal geven tot deelneming.

In die commissie zijn benoemd de heeren G. Bakker, J. ten Brink, M. Busch, Th. Clarisse, S. Grutema, H. D. Guijot, P. Hendriksz, B. H. Lulofs, J. R. Modderman en H. Nienhuis.

Reeds dadelijk bij hunne aanstelling, hebben zij eene gift ontvangen, die getuige was van warme geestdrift, en rene aanbidding tevens, welke het beste doet hopen.

Moet de uitslag de hoogst gespannens verwachtingen overtreffen, en ook hier, waar het zaak is een ongelukkig volk te redden, althans deszelfs liden te lenigen, bewaarheid worden, hetgeen men tot lof van Nederlandsche gastvrijheid en menschievendheid ten allen tijde heeft geroemd!

CORRESPONDENTIE.

De rugtitel van het onlangs uitgegeven boek, over de Grondbeginselen der Staatsbuisshoudekunde, was: H. W. Tijdeman, Grondbeginselen der Staatshuishoudekunde. In de berigten van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, is die titel alzo overgenomen. In de boekverzamelingen zou diezelfde titel aanleiding tot verkeerde vooronderstellingen geven. Dit en niets anders verwekte de aanmerking in ons No. 137. De rugtitel is niet zoo onbeduidend, als de heer D. J. schijnt te gelooven. Den heer Tijdeman heeft ze te recht gehinderd, en wij zouden evenzeer als Zijne Ed. dadelijk het herstel verzocht hebben, dat nu is geschied door den volgenden rugtitel: Grondbeginselen der Staatshuishoudekunde, met eene voorrede van H. W. Tijdeman.

De Speciale Commissie te Arnhem, ter inzameling van een fonds voor de Grieken, heeft met dankzegging ontvangen:

Van het Genootschap Prodesse Conamur, te Arnhem, f 100. Van E. C. L., aan het adres van den Heer Donker Curtius, f 10. Van V. te Zutphen, aan hetzelfde adres, twee coupons, No. 133 en 136, ter waarde van f 4:99. Van Mevrouw H. N. te Arnhem f 10. — Te zamen f 124:99. Arnhem, den 23. November 1825.

VAN LEEUWEN, Thes.

ARNHEM, den 24. November.

Het water is hoog in den Rijn aan de paal:

Den 23. Nov. 3 El 3 Palm o Duim; gewassen 5 D. gevallen o D
Den 24. dito 3 El 4 Palm o Duim; gewassen 10 D. gevallen o D

SCHOUWBURG TE ARNHEM.

Onder Directie van Mevrouw A. C. OTTINGH.

TOT OPENING VAN HET TOONEEL.

Op Zaterdag den 26. November 1825.

ADOLPH EN SOPHIA, OF DE SLAGTOFFERS EENER DWALING.
Tooneelspel in 3 Bedrijven, naar het Fransch.

Na hetzelfde:

DE KETELLAPPER VAN ST. FLOUR,

Blijspel met Zang; waarin de rol van JAQUES door de jonge E.ève J. J. O. R. Koning, oud tien jaren, zal vervuld worden.

NB. Heeren, welke nog verkiezen te abonneren, voor dat de Eerste Representatie ingaat, adresseren zich ten Huize van den Heer VAN DEN HAM, op de Markt.

A D R I A A N C O R N. H O N I G H,

M A R T. VAN G E L D E R en C O R-

N E D I S A V I S D z., Makelaars, presenteren,

ten overstaan van den Notaris D I R K D O N K E R, te ver-

koopen:

De P A P I E R M Q L E N S, genaamd het Huis Assumburg en de Jonge Dolphijn, staande en gelegen te Westzaan (bij gedeelten), om af te breken en weg te halen, zoo als breeder in de Notitie gespecificeerd; benevens eenige losse G O E D E R E N, zijnde M A T E R I A L E N en W E R K T U I G E N, uit genoemde Fabrieken afkomstig, voornamelijk bestaande in M A A L-

B A K K E N, M A A L P L A T E N, P E R S E N, P L E T-
F O E L E N met hun toebehooren, Koperen K E T E L S, een
partij Ond' E O O D, enz.

De verkoop zal gehouden worden te Zaandijk, in de Herberg de
Zwaan, op Zaterdag den 10. December 1825, des namiddags te
drie uren. —

De Fabrieken en Goederen zijn, acht dagen vóór en op den verkoop-
dag, te bezichtigen.

VRIJWILLIGE VERKOOPING OP GENOT VAN HOOGGELD

Op Woensdag den 7. December 1825, des morgens te 10 uren, te
men, in het Logement, het Hof van Berlijn, te Zevenaar, in
Arnhem, doen inzeken, om 14 dagen later, zijnde den 21. van de
maand, ter zelfder uur en plaats, in het publiek te worden verkocht
Het B U I T E N G O E D E N G H U I Z E N, bij Ze-
naar voormeld gelegen; waarom trent gerefereerd wordt aan de Bekend-
making, geplaatst in deze Courant van den 1. November II.

* * Bij H. C. A. THIEME, te Zutphen, is van de Pers gekomen
en alom tegen f 4 te bekomen:

HANDBOEK voor de Officieren van het Korps Ingenieurs, Mineurs
en Sappeurs, door den Majoor-ingenieur J. D. PASTEUR, een
Deel, met eene Plaat.

Een Werk, dat zich door deszelfs Titel genoegzaam voor de Officieren
van dat wapen aanbeveelt, en dat, om de bescheidene woorden
van den Schrijver te gebruiken, ook voor Officieren van andere Wap-
nen hier en daar iets nuttigs zal bevatten, en door Ingenieurs van de
Waterstaat, Architecten en Aannemers niet geheel zonder vrucht
worden geraadpleegd. Hetzelve is in groot octavo, op goed Papier
met eene nieuwe Letter gedrukt, en zal met nog twee Deelen, die
spoedig zullen volgen, compleet zijn. — Voorts debiteert dezelve met
succes de volgende WOORDENBOEKEN, die alle in onze geteekende
Maandwerken bijzonder gunstig zijn beoordeeld: 1°. Algemeen Woorden-
boek van Kunsten en Wetenschappen voor den beschaafden Staat
en ten behoeve des gezelligen levens, onder medewerking van een
tal Vaderlandsche Geleerden bijeen verzameld, door G. NIEUW-
HUIS. 2°. J. T. BERGMAN, Handwoordenboek der Griekse
Taal, ten dienste der Scholen, 2 Deelen. 3°. FRIESEMAN, Nieuw
derduitsch-Latijnsch Woordenboek. 4°. JUNGST, Lexicon Latine
Belgium, ex majori Schefferiano alisque contractum, in usum
diesae juventutis; voorzien met eene Voorrede van wijlen Professor
H. BOSSCHA. Deze twee Woordenboeken, met de grootste nauw-
keurigheid bewerkt, maken met elkander een schoon geheel uit,
beiden zijn onmisbaar voor de studerende Jeugd. 5°. Nieuw Duitsch
HOLLÄNDISCHES, UND HOLLÄNDISCH-DEUTSCHES HANDWÖRTTERBUCH
Theile, 3te umgearbeitete und verbesserte Auflage. 6°. J. VOSMANN,
Apothekers Woordenboek, of uitspraak- en verduidelijking
en daartoe voorbereidende Wetenschappen, in eene Alphabetische
de, 1 Deel. 7°. New Dictionary of the English and Dutch Lan-
guage. In den Letterbode van 3 Januarij 1825, No. 1, wordt daarin
gezegd: »Wij bevelen dit Woordenboek der aandacht van allen,
» die Engelsche Taal beoefenen of willen aanleeren, met volle ver-
» aan, waarop het ook om deszelfs netten Druk, en goede uitvoering
» gepaard met eenen matigen Prijs, aanspraak heeft.» 8°. J. J. VAN
VAN MOOCK, Nouveau Dictionnaire Français-Hollandais, een
Woordenboek, het volledigste, dat, volgens het oordeel van Deskun-
gen, in ons Vaderland ooit verschenen is, prijkt zich door correctheid
goed Papier en matigen Prijs, van zelve aan. Hetzelve bevat 12
Bladzijden, buiten Titel, Voorrede en Lijst van Inteekening, die
aanzienlijk is, is met eene fraaie Coloneel Letter in het grootste
breedste 8vo. Formaat gedrukt, zoo dat op elke Bladzijde 76 dubbele
Regels staan, heeft 56,988 Hoofdwoorden, welke in alle mogelijke
teekenissen verklaard en met de noodige spreekwijzen voorzien zijn.

* * Bij C. A. THIEME, te Arnhem, is van de Pers
gekomen en alom verkrijgbaar gesteld:

F. KÖPPE, Mengelingen uit het gebied der Geschiedenis, Nieuw
Staatkunde. Wijsbegeerte en Letterkunde. Naar het Hoogduitsch
bewerkt. Eerste Deel: Geschiedenis en Staatkunde. Prijs f 2:50.

Van dit hoogst belangrijk werk, hetwelk door eene zeer geachte en kundige
is vertaald en met vele belangrijke aantekeningen vermeerderd, zal, in
loop van dit jaar, nog een tweede en laatste Deel worden uitgegeven, be-
tende de rubrieken: Wijsbegeerte en Letterkunde.

Voorts debiteert dezelve met veel succes:

I. C. NICOLAI, over Zelfkennis, Menschenkennis en Verkeering
met Menschen. Vrij gevolgd naar den tweeden, geheel omgewor-
ten en dus verbeterden Hoogduitschen druk; 2 Deelen.

II. J. GLATZ, Waldemar's Nalatenschap oek synen Zoon,
Boek voor Jongelingen, ter vorming van hun verstand en ver-
lijng van hun hart.

III. K. CLEYMANN, God, mijn Alles, mijn Vreugde, mijn Troost,
Een Godsdienstig Huisboek voor beschaafde Christenen.

IV. Florence Macarthy; een Iersch Volksverhaal van Lady Moore,
Naar den vierden Engelschen druk in het Nederduitsch over-
braagt; 4 Deelen.

V. J. H. DE HES, Genees-Rechtskundige Verhandeling over den
dermoord, ten dienste van Geneeskundigen en Rechtsgeleerden
mengesteld.

VI. E. LAUN, het Menschelijk Leven in Licht en Bruin; 2 Deelen.

* * Omtrent het voorgevallene tusschen Mevrouw de Wed. D. VAN
VESTIEN en den Priester van Leuze, benevens den Vicaris van
Doornik, is, bij C. CAMPAGNE Jr. te Tiel, van de pers gekomen
bij hem verkrijgbaar:

Le Fanatisme, par E. W. VAN DAM VAN ISSELT.
prijs is 30 Centen.